

De relatie tussen het passief gebruik van sociale netwerk sites
en life satisfaction onder adolescenten.

Cursus: Masterproject Youth Studies

Cursuscode: BB-MP-YS

Naam: Roy Nijkamp
Studentnummer: 4008200
Faculteit: Sociale wetenschappen
Masterprogramma: Jeugdstudies
1^e beoordelaar: Dr. R. J. J. M. van den Eijnden
2^e beoordelaar: Dr. W.J. Boendermaker
Datum: 12-6-2018
Aantal woorden: 5966

Abstract

Over the last decade, the passive usage of social networking sites (SNS) has increased. There are indications for a negative bi-directional relationship between passive usage of SNS and life satisfaction. This assumed bi-directional relationship will be tested in this longitudinal study. In addition, the mediating effect of upward social comparison in the relationship between passive SNS usage and life satisfaction will be investigated. As well as the negative moderating effect of self-esteem in the positive relationship between passive usage of SNS and upward social comparison. This longitudinal study has two measurement times since 2016. The questionnaire has been filled in by 1419 adolescents (55% boys), aged from 11 till 16. The results yield no evidence for the negative bi-directional relationship between passive usage of SNS and life satisfaction. Although there was no indication for a mediation-effect, the results seem to suggest that passive usage of SNS and upward social comparison are positive related. Thereby, the results suggest that upward social comparison and life satisfaction are negative related. There was no evidence for the moderating role of self-esteem. This longitudinal study shows an innovative picture with respect to previous research. It is recommended for future research to investigate a mediationmodel.

Keywords: Social networking sites, SNS, passive usage of SNS, life satisfaction, upward social comparison, self-esteem

Abstract

De laatste decennia is het gebruik van sociale netwerk sites (SNS) enorm toegenomen. Er zijn aanwijzingen voor een negatieve bi-directionele relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction. In deze longitudinale studie wordt deze veronderstelde negatieve bi-directionele relatie onderzocht. Tevens zal worden onderzocht of passief SNS gebruik via opwaartse sociale vergelijking invloed heeft op life satisfaction. Ook zal worden onderzocht of zelfvertrouwen de veronderstelde relatie tussen passief SNS gebruik en opwaartse sociale vergelijking afzwakt. Deze longitudinale studie is vanaf 2016 twee keer afgenomen bij 1419 adolescenten (55% jongens) tussen de 11 en 16 jaar oud. De resultaten suggereren dat er geen negatief bi-directioneel verband is tussen passief SNS gebruik en life satisfaction. Hoewel er geen aanwijzingen zijn voor een mediatie-effect blijkt uit de resultaten dat passief SNS gebruik en opwaartse sociale vergelijking positief gerelateerd zijn aan elkaar. Opwaartse sociale vergelijking relateert weer significant negatief met life satisfaction. De modererende rol van zelfvertrouwen is niet aangetoond. De huidige longitudinale studie laat een vernieuwend beeld zien ten opzichte van de bestaande literatuur en trekt het bestaan van de

bi-directionele relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction in twijfel. Voor vervolgonderzoek is het een aanbeveling om een volledig mediatiemodel te testen.

Trefwoorden: Sociale netwerk sites, SNS, passief SNS gebruik, life satisfaction, opwaartse sociale vergelijking, zelfvertrouwen.

Inleiding

De laatste decennia is het gebruik van sociale netwerk sites (SNS) enorm toegenomen (Chen, Fan, Liu, Zhou, & Xie, 2016). Op SNS zoals Facebook, Twitter en Instagram maken gebruikers een persoonlijk profiel aan waarmee zij kunnen communiceren met andere gebruikers (Ellison & Boyd, 2013). Statistieken laten zien dat deze SNS hoofdzakelijk gebruikt worden door adolescenten (Centraal Bureau voor Statistiek [CBS], 2015). Het gebruik van SNS bij adolescenten tussen de 12 en 18 jaar in 2014 gestegen tot 96% (CBS, 2015). Recentelijk is bekend geworden dat steeds meer jongeren aangeven verslaafd te zijn aan SNS (Nationale Omroep Stichting [NOS], 2018). Ook hebben meerdere studies verbanden gevonden tussen SNS gebruik en life satisfaction bij adolescenten (Chen et al., 2016; Verduyn et al., 2017). Het gebruik van SNS verandert de manier waarop individuen met elkaar communiceren en elkaar monitoren (Verduyn et al., 2017). In dit onderzoek zal de focus liggen op het verband tussen SNS gebruik en life satisfaction bij adolescenten tussen de 12 en 16 jaar.

Passief SNS gebruik en life satisfaction

Zoals hierboven beschreven heeft onderzoek laten zien dat het gebruik van SNS correleert met life satisfaction (Verduyn et al., 2015; Verduyn et al., 2017; Vigil & Wu, 2015). In de review van Verduyn en collega's (2017) wordt helder dat cross-sectionele studies geen overeenstemming laten zien over de manier waarop SNS en life satisfaction zich tot elkaar verhouden. Studies met experimentele en longitudinale designs lijken een overwegend negatief verband te laten zien (Kross et al., 2013; Verduyn et al., 2017). De nuancering die hierbij gemaakt dient te worden is dat de vorm van SNS gebruik invloed lijkt te hebben op het verband tussen SNS en life satisfaction en hoe zich tot elkaar verhouden. De literatuur beschrijft twee vormen van SNS gebruik, namelijk actief en passief gebruik (Frison & Eggermont, 2016). Een actieve gebruiker wordt gedefinieerd als een gebruiker die actief content op de SNS plaatst. Een passieve gebruiker wordt gedefinieerd als een gebruiker die alleen consumeert en minimaal iets plaatst, bijvoorbeeld iemand die vooral scrolt door zijn tijdlijn op Facebook (Frison & Eggermont, 2016). Passief SNS gebruik lijkt zich vooral negatief te verhouden tot life satisfaction, terwijl de literatuur geen eenduidig beeld geeft van hoe actief SNS gebruik en life satisfaction zich tot elkaar verhouden.

Hoewel cross-sectionele studies geen duidelijke resultaten bieden voor de relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction, vinden longitudinale en experimentele studies een negatieve relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction op een later tijdstip (Verduyn et al., 2017). De mate van life satisfaction is van belang voor de ontwikkeling van

een jongere, een lage mate van life satisfaction hangt samen met een vergrote kans op depressie, gevoelens van eenzaamheid en stress (Chen & Lee, 2013). Uit de literatuur blijkt tevens dat een hoge mate van life satisfaction samenhangt met een hogere mate van succes, productiviteit en inkomen (Diener, Nickerson, Lucas, & Sandvik, 2002).

Op basis van de review van Verduyn en collega's (2017) kan gesteld worden dat er vooral sprake lijkt te zijn van een negatieve correlatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction. Deze veronderstelling wordt ondersteund door een studie met een cross-sectionele onderzoeksopzet. (Vigil & Wu, 2015). Ook is er literatuur beschikbaar die met een longitudinale onderzoeksopzet op eenzelfde negatief verband lijkt te duiden (Frison & Eggermont, 2015; Verduyn et al., 2015). De relatie zou verklaard kunnen worden door het feit dat een SNS gebruiker meer positieve berichten deelt dan negatieve. Dit zou een overmatig positief beeld over de levens van anderen tot gevolg kunnen hebben (Chou & Edge, 2012). Verduyn en collega's (2015) veronderstellen dat het moeilijk is om als passieve SNS gebruiker andere gebruikers te zien die zich voordoen alsof ze een beter leven hebben. Een aanvullende verklaring voor het schijnbaar negatieve effect van passief SNS gebruik op life satisfaction komt van een onderzoek met een experimenteel design; de tijd die men besteed aan SNS zou worden ervaren als nutteloos. Gevolg hiervan is een sterk verslechterd humeur, dit zou een negatieve invloed hebben op de mate van life satisfaction (Sagioglou & Greitemeyer, 2014). Ondanks dat het verband tussen passief SNS gebruik en life satisfaction negatief lijkt te zijn, is het nog onduidelijk hoe groot het effect is. Het is daarom van belang om meer inzicht te krijgen in de schijnbare negatieve relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction.

Over de oorzaak-gevolg relatie van het mogelijke verband tussen passief SNS gebruik en life satisfaction heerst nog onduidelijkheid. De studies die in bovenstaande alinea's besproken worden, suggereren dat passief SNS gebruik leidt tot een verminderde life satisfaction. Echter wordt in de review van Verduyn en collega's (2017) ook gesuggereerd dat een lage life satisfaction kan leiden tot meer passief SNS gebruik. Dit houdt in dat SNS gebruikt wordt om emoties te reguleren. Dit wordt ook wel de zelfmedicatiehypothese genoemd, verwijzend naar het idee dat er sprake is van een ineffectieve copingstijl (Sagioglou & Greitemeyer, 2014). Dat mensen meer SNS gaan gebruiken wanneer zij zich slecht voelen is in overeenstemming met een longitudinaal onderzoek (Kross et al., 2013). In dit onderzoek kwam men tot de bevinding dat het niet per definitie SNS betreft waardoor een individu een mindere mate van life satisfaction ervaarde, maar dat een individu juist SNS ging gebruiken wanneer hij/zij een mindere mate van life satisfaction ervaarde. Ook cross-sectioneel

onderzoek ontdekte eenzelfde verband tussen life satisfaction en SNS gebruik (Sagioglou & Greitemeyer, 2014). Zij definieerden dit mechanisme ook wel als de affectieve voorspellingsfout. Gezien er literatuur is die stelt dat passief SNS gebruik leidt tot een verminderde life satisfaction, maar ook literatuur die het omgekeerde suggereert, is de eerste hypothese dat *er een negatief bi-directioneel verband is tussen passief SNS gebruik en life satisfaction onder jongeren.*

De mogelijk rol van opwaartse sociale vergelijking

Een factor die hierboven al is aangestipt en die mogelijk een verklarende rol speelt voor het verband tussen passief SNS gebruik en life satisfaction is het idee dat anderen een beter leven hebben dan jij, wat het gevolg kan zijn van sociale vergelijkingprocessen. SNS bieden namelijk de uitgelezen mogelijkheid om jezelf met anderen te vergelijken (Verduyn et al., 2017; Wang, Wang, Gaskin, & Hawk, 2017). Volgens de sociale vergelijkingstheorie hebben mensen van nature de behoefte om zichzelf te vergelijken om zo hun gedachtes en vaardigheden te meten aan die van anderen. Op deze manier kunnen individuen inzicht krijgen in hun eigen positie ten opzichte van anderen (Festinger, 1954). De sociale vergelijkingstheorie onderscheidt twee soorten van vergelijking, namelijk neerwaarts en opwaarts. Bij neerwaartse vergelijking vergelijkt een individu zich met mensen die het slechter hebben of doen dan hem/haar (bijv. ‘ik ren sneller dan hij/zij’). Opwaartse sociale vergelijking houdt in dat een individu zichzelf vergelijkt door tegen de ander op te kijken (bijv. ‘hij/zij verdient meer dan ik; hij/zij is beter in sport dan ik’) (Festinger, 1954). SNS geven een grote hoeveelheid aan persoonlijke informatie van individuen weer, welke de mogelijkheid biedt om jezelf te vergelijken met anderen (Sabatini & Sarracino, 2015). Aangezien informatie op SNS veelal geïdealiseerd is om een goede indruk te maken op anderen, zijn SNS platformen die zich goed lenen voor opwaartse sociale vergelijking (Wang et al., 2017).

Uit de literatuur blijkt dat opwaartse sociale vergelijking inderdaad een negatief verband onderhoudt met een verminderde life satisfaction (Krasnova, Wenninger, Widjaja & Buxmann, 2015). Aangezien adolescenten zichzelf gedurende deze levensfase sowieso al relatief veel vergelijken met leeftijdsgenoten, lijkt het risico op opwaartse vergelijking en daarmee op een vermindering van life satisfaction bij adolescenten extra groot (Nesi, & Prinstein, 2015; Pempek, Yermolayeva, & Calvert, 2009). Met de vermindering van life satisfaction lijken adolescenten een verhoogde kans te hebben op depressie, eenzaamheid en stress (Chen & Lee, 2013). Omdat adolescenten relatief veel tijd besteden aan het passief SNS gebruik en de informatie die zij zien op SNS geïdealiseerd is, kan het zijn dat zij extra

gevoelig zijn voor opwaartse sociale vergelijking op SNS (Nesi & Prinstein, 2015; Pempek et al., 2009), hetgeen tot een verminderde life satisfaction kan leiden. Om deze redenen wordt verwacht dat *opwaartse sociale vergelijking de negatieve relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction medieert*.

De mogelijke rol van zelfvertrouwen

Een beschermende factor voor het verband tussen passief SNS gebruik en opwaartse sociale vergelijking zou een hoge mate van zelfvertrouwen kunnen zijn. Uit cross-sectioneel onderzoek is gebleken dat opwaartse sociale vergelijking op SNS geremd of aangemoedigd kan worden door het zelfvertrouwen van een individu (Lee, 2014; Liu, Zhou, Yang Niu, Tian, & Fan, 2017). Dit houdt in dat een individu met een laag zelfvertrouwen geneigd is om meer opwaarts te vergelijken dan een persoon met meer zelfvertrouwen. Dit is in overeenstemming met een cross-sectioneel onderzoek dat liet zien dat individuen met een lagere mate van zelfvertrouwen zichzelf opwaarts vergeleken op SNS om zo de negatieve gedachten die voortkomen uit het lage zelfvertrouwen te bevestigen (Cramer, Song, & Drent, 2016). Eenzelfde bevinding kwam voort uit onderzoek van Campbell (1990) die ontdekte dat een mindere mate van zelfvertrouwen leidt tot een hogere mate van sociaal vergelijken.

Ondanks bovenstaande aanwijzingen voor de mogelijk beschermende rol van zelfvertrouwen op de relatie tussen passief SNS gebruik en opwaartse sociale vergelijking (Campbell, 1990; Lee, 2014; Liu et al., 2017), dient de kanttekening gemaakt te worden dat deze aanwijzingen veelal voortkomen uit cross-sectioneel onderzoek. Het is van belang om inzicht te krijgen of dezelfde aanwijzingen ook gevonden worden in longitudinale studies, zoals deze. Om meer inzicht te krijgen in de mogelijke rol van zelfvertrouwen luidt de derde hypothese als volgt; *Zelfvertrouwen heeft een beschermde rol en zwakt de relatie tussen passief SNS gebruik en opwaartse sociale vergelijking af*.

Geslacht

Tot slot zal in dit onderzoek gekeken worden naar de eventuele invloed van geslacht op het bi-directionele verband tussen passief SNS gebruik en life satisfaction. Longitudinaal onderzoek laat zien dat meisjes die SNS gebruiken een mindere mate van life satisfaction hebben dan jongens (Nesi & Prinstein, 2015). Dit wordt bevestigd door cross-sectioneel onderzoek van Corey, Neire en Barber (2014). Dit is echter enigszins strijd met de review van Verduyn en collega's (2017) die concluderen dat individuele verschillen, waaronder geslacht, geen modererende rol hebben op dit verband. Dat geslacht geen modererende rol heeft voor het verband tussen SNS gebruik en life satisfaciton wordt ondersteund in andere literatuur (Simonic, Kuhlman, Vargas, Houchins, & Lopez-Duran, 2014). Omdat de literatuur niet

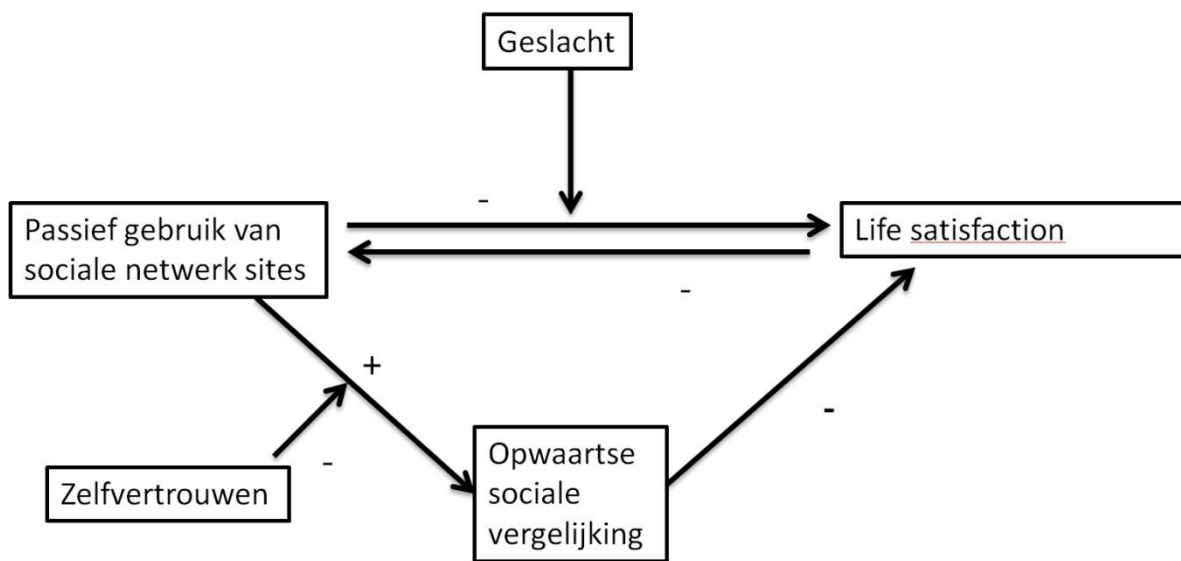
eenduidig is over de rol van geslacht, zal deze studie exploreren of geslacht een modererend effect heeft op de mogelijk bi-directionele relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction.

Huidige studie

De huidige studie zal nagaan of er een relatie bestaat tussen passief SNS gebruik en life satisfaction. Door meer inzicht te creëren in het mogelijke bi-directionele verband tussen passief SNS gebruik en life satisfaction hoopt dit onderzoek bij te dragen aan het verbeteren van het welbevinden van jongeren. De hoofdvraag van deze studie is dan ook: *Wat is de relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction onder adolescenten?* De beschikbare literatuur lijkt een negatief verband te suggereren tussen passief SNS gebruik en life satisfaction (Verduyn et al., 2015; Vigil & Wu 2015). Ook zijn er aanwijzingen voor een bi-directioneel verband (Kross et al., 2013; Sagioglou & Greitemeyer, 2014). Daarom wordt verwacht dat er een bi-directionele relatie bestaat tussen het passief SNS gebruik en life satisfaction (H1). Ook zal in deze studie gekeken worden naar andere factoren die mogelijk een rol spelen in deze relatie.

Eén van deze andere factoren is opwaartse sociale vergelijking, hierbij wordt verwacht dat deze factor een mediërende factor zou kunnen zijn voor de negatieve relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction (H2). Daarbij wordt verwacht dat zelfvertrouwen een beschermende rol heeft en de relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction afzwakt (H3). Deze hypothesen worden onderzocht aan de hand van een longitudinale dataset van 1419 jongeren tussen de 12 en 16 jaar. De hypothesen zijn schematisch weergegeven in een *Figuur 1*.

De huidige studie is innovatief om meerdere redenen. Ten eerste heeft deze studie als één van de weinige studies een lang longitudinaal design met twee metingen. Daarbij is tot nu toe nauwelijks gekeken naar de modererende en afzwakkende rol van zelfvertrouwen voor de relatie tussen passief SNS gebruik en opwaartse sociale vergelijking. Deze studie is belangrijk om jongeren beter te begrijpen en zo een hogere mate van life satisfaction in de toekomst te na te streven.



Figuur 1. Onderzoeksmodel

Methodie

Onderzoeksdesign

In de deze longitudinale studie is gebruik gemaakt van de data uit het ‘Digital Youth Project’. Voor deze longitudinale dataset zijn sinds 2015 vragenlijsten afgenomen bij jongeren tussen de 11 en 17 jaar op middelbare scholen. Ouders van leerlingen zijn op de hoogte gebracht van dit onderzoek middels een brief. Ouders en kinderen waren volledig op de hoogte van de studie en hadden het recht om deelname te weigeren of zich op een later moment terug te trekken.

De huidige studie omvat twee meetmomenten, namelijk die van 2016 (T2) en 2017 (T3). De meting uit 2015 is niet meegenomen in dit onderzoek omdat het aantal respondenten toen lager uitviel dan tijdens de vervolgmetingen. De vragenlijsten zijn afgenomen bij de jongeren op school tijdens een lesuur. Wanneer er door de school assistentie gewenst was vanuit de Universiteit Utrecht, werd deze gefaciliteerd in de vorm van een onderzoeksassistent. Aan deze onderzoeksassistent konden respondenten gedurende de afname vragen stellen.

De gehele onderzoeksprocedure werd uitgevoerd in overeenstemming met de Verklaring van Helsinki. Tevens is de studie goedgekeurd door de ethiekcommissie van de faculteit sociale wetenschappen van de Universiteit Utrecht (FETC16-076 Eijnden).

Respondenten

De vragenlijst is in totaal ingevuld door 1419 adolescenten, waarvan 55% jongens (N=781). Deze 1419 respondenten hebben op beide metingen geparticipeerd. De gemiddelde leeftijd van deze respondenten lag in 2016 op 13,28 jaar, de leeftijd varieerde tussen de 11 tot 16 jaar. Adolescenten die niet hebben geparticipeerd in één van de twee metingen worden niet meegenomen in het onderzoek. De populatie bestaat voor 34,7% (N=492) uit respondenten die een HAVO opleiding of hoger volgden. De overige 65,3% (N=927) volgden een VMBO opleiding of zaten ten tijde van de afname in een schakelklas, te weten een VMBO-HAVO klas.

Meetinstrumenten

Passief gebruik van sociale netwerk sites. Het construct passief SNS gebruik werd gemeten aan de hand van één vraag, namelijk de volgende: *‘Hoe vaak per dag kijk je op sociale netwerk sites?’*. De vraag kon beantwoord worden op een 7-punts Likertschaal met antwoordopties die varieerden tussen ‘nooit of minder dan 1 keer per dag (1)’ tot ‘meer dan 40 keer per dag (7)’. In de huidige studie dient de variabele passief gebruik van SNS vanwege de veronderstelde bi-directionele relatie zowel als afhankelijke als onafhankelijke variabele. Het item is onderdeel van een vragenlijst die zowel passief als actief SNS gebruik meet (Van den Eijnden, Lemmens, & Valkenburg, 2016). Aangezien passief SNS gebruik is gemeten aan de hand van één items, kan er dus geen betrouwbaarheidsanalyse worden uitgevoerd.

Life satisfaction. In de huidige studie dient de variabele life satisfaction vanwege de veronderstelde bi-directionele relatie zowel als afhankelijk als onafhankelijke variabele. Het construct life satisfaction werd gemeten door een zevental stellingen. Deze stellingen konden beantwoord worden op een 5-punts Likertschaal met antwoordopties die varieerden van ‘helemaal oneens (1)’ tot ‘helemaal eens (6)’ (Diener, Emmons, Larsen, & Griffin, 1985). Het betroffen stellingen zoals: *‘Mijn leven verloopt goed’* en *‘Mijn leven is beter dan het leven van de meeste jongeren’*. De betrouwbaarheid is goed te noemen (Cronbach’s $\alpha = .82$ op T2 en Cronbach’s $\alpha = .83$ op T3).

Opwaartse sociale vergelijking. Het construct opwaartse sociale vergelijking werd gemeten door een vijftal stellingen. Deze stellingen konden beantwoord worden op een 5-punts Likertschaal met antwoordopties die varieerden van ‘nooit (1)’ tot ‘heel vaak (5)’. Het betrof stellingen zoals: *‘Hij of zij doet leukere dingen dan ik’*, *‘Hij of zij heeft meer vrienden dan ik’* en *‘Hij of zij krijgt meer ‘likes’ dan ik’*. De betrouwbaarheid van deze schaal is goed te noemen op beide metingen (Cronbach’s $\alpha = .88$ op T2 en Cronbach’s $\alpha = .88$ op T3).

Zelfvertrouwen. Het construct zelfvertrouwen werd gemeten aan de hand van een vijftal stellingen. Deze stellingen konden beantwoord worden op een 5-punts Likertschaal met antwoordopties die varieerden van ‘klopt helemaal niet (1)’ tot ‘klopt helemaal (5)’ (Rosenberg, Schooler, & Schoenbach, 1989). Het betrof stellingen zoals: ‘*Ik sta positief tegenover mezelf*’ en ‘*Ik heb het gevoel dat ik een aantal goede eigenschappen heb*’. De betrouwbaarheid van deze schaal is goed te noemen op beiden metingen (Cronbach’s $\alpha = .82$ op T2 en Cronbach’s $\alpha = .82$ op T3)

Statistische analyses

Voor het analyseren van de huidige data is gebruik gemaakt van het analyseprogramma *IBM SPSS Statistics 25*. In deze studie worden drie hypothesen getoetst met een lineaire regressieanalyse. Voordat de lineaire regressieanalyse uitgevoerd kon worden is gekeken of voldaan is aan alle voorwaarden. Ook zijn er extra controlevariabelen (dummy) aangemaakt voor onderwijs. Er zijn twee variabelen van opleidingsniveau aangemaakt; ‘opleidingsniveau hoog’, welke HAVO, HAVO-VWO en VWO representeerde, en ‘opleidingsniveau laag’, welke VMBO en VMBO-HAVO representeerde. Opleidingsniveau hoog heeft opleidingsniveau laag als referentiegroep. Verder zijn er geen uitbijters, missende waarden of antwoordtendensen. Ook is er een factoranalyse uitgevoerd. Hierbij is voldaan aan de voorwaarden. Hierna zijn de variabelen gemaakt, betrouwbaarheidsanalyses uitgevoerd en is gekeken naar de normaalverdeling van de variabelen. De normaalverdeling was alleen bij opwaartse sociale vergelijking op T2 en T3 niet normaal verdeeld. Verder zijn alle variabelen normaal verdeeld en betrouwbaar bevonden.

Vervolgens is gekeken naar de beschrijvende statistiek. Er is gekeken naar correlaties, gemiddelden, standaarddeviaties en T-scores. Met behulp van Spearman en Pearson correlaties is gekeken naar mogelijke confounders, zoals demografische variabelen. Uit deze correlatiematrix kwam naar voren dat demografische variabelen zoals geslacht, leeftijd en schoolniveau significant correleerden met de onderzoeksvariabelen. In de regressieanalyses zullen deze variabelen terugkomen als controlevariabelen. Tevens zal gecontroleerd worden voor de afhankelijke variabele op een eerdere meting. Dus als bijvoorbeeld life satisfaction op T3 de afhankelijke variabele is, is er gecontroleerd voor life satisfaction op T2.

Het veronderstelde hoofdverband, de negatieve bi-directionele relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction (H1), is getoetst met een longitudinale lineaire regressieanalyse. Daarnaast is voor de mediatielhypothese (H2) van opwaartse sociale vergelijking gebruik gemaakt van een mediatiemodel. Hiervoor moest gekeken worden naar de voorwaarden voor mediatie. Dus in het geval van een significant effect van passief SNS

gebruik op life satisfaction zou de mediatiehypothese getoetst wanneer voldaan werd aan de methode van Baron en Kenny (1986). Als de assumpties geschonden waren zal er geen mediatiemodel getest worden.

Wanneer de mediatie ervoor zorgt dat het significante hoofdverband volledig wegvalt is er sprake van gehele mediatie. Wanneer het gevonden verband tussen passief SNS gebruik en life satisfaction kleiner wordt in het mediatiemodel is er sprake van partiële mediatie. Wanneer dit het geval is zal er een Sobeltest uitgevoerd worden om te controleren of de mediatie daadwerkelijk significant is.

Als laatste is gekeken naar de modererende rol van zelfvertrouwen voor de relatie tussen passief SNS gebruik en opwaartse sociale vergelijking (H3). Om te testen of deze moderatie significant was is gebruik gemaakt van een longitudinale lineaire regressieanalyse. Om de moderatie van zelfvertrouwen te testen is een interactie variabele geconstrueerd van passief SNS gebruik en zelfvertrouwen.

Resultaten

In Tabel 1 staat de beschrijvende statistiek van de verschillende onderzoeksvariabelen die zijn onderzocht. Uit deze Tabel blijkt dat jongens en meisjes gemiddeld gezien significant verschillen op zowel passief SNS gebruik als opwaartse sociale vergelijking. In dit geval betekent dit dat meisjes significant hogere scores rapporteerden op deze constructen dan jongens op beide meetmomenten. Dit suggereert dat meisjes zichzelf vaker opwaarts sociaal vergelijken dan jongens en dat zij vaker passief SNS gebruik maken van SNS dan jongens.

Jongens en meisjes verschillen bij de andere twee constructen, life satisfaction en zelfvertrouwen, gemiddeld gezien ook significant. Op deze twee variabelen scoren jongens significant hoger dan meisjes. Dit suggereert dat jongens meer zelfvertrouwen ervaren dan meisjes en hogere mate van life satisfaction ervaren op beide meetmomenten.

Tabel 1.

Beschrijvende statistiek van onderzoeksvariabelen opgesplitst naar geslacht

	<i>t</i> -score	<u>Jongens</u>		<u>Meisjes</u>	
		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
1. Passief SNS gebruik op T2	-3.61 ^{***}	3.84	1.70	4.16	1.62
2. Passief SNS gebruik op T3	-3.70 ^{***}	4.22	1.72	4.55	1.56
3. Life satisfaction op T2	3.01 ^{**}	4.85	.80	4.72	.87
4. Life satisfaction op T3	2.82 ^{**}	4.66	.87	4.53	.87
5. Opwaartse sociale vergelijking op T2	-6.01 ^{***}	1.74	.80	2.02	.89
6. Opwaartse sociale vergelijking op T3	-7.63 ^{***}	1.69	.79	2.04	.86
7. Zelfvertrouwen op T2	5.24 ^{***}	4.00	.70	3.79	.77
8. Zelfvertrouwen op T3	4.01 ^{***}	3.87	.77	3.71	.73

Noot. * $p < .05$; ** $p < .01$ *** $p < .001$

Correlaties

In Tabel 2 worden van alle variabelen de onderlinge correlaties weergegeven. Ook voor de demografische variabelen leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Aangezien er in dit onderzoek gekeken zal worden naar longitudinale relaties wordt er in de correlatietabel gekeken naar de correlaties van verschillende variabelen tussen T2 en T3.

De correlatie tussen passief SNS gebruik op T2 en life satisfaction op T3 is significant negatief. Ook correleren life satisfaction op T2 en passief SNS gebruik op T3 significant negatief. Dit lijkt te wijzen op een negatieve bi-directionele relatie over tijd tussen passief SNS gebruik en life satisfaction.

De correlatie tussen passief SNS gebruik op T2 en opwaartse sociale vergelijking op T3 is significant positief. Dit suggereert dat jongeren zich meer opwaarts vergelijken naarmate zij vaker passief SNS gebruiken over de tijd. Ook de correlatie tussen opwaartse sociale vergelijking op T2 en life satisfaction op T3 is significant negatief. Dit suggereert dat jongeren naarmate zij meer opwaarts vergelijken een mindere mate van life satisfaction ervaren.

De variabele zelfvertrouwen op T2 correleert significant negatief met opwaartse sociale vergelijking op T3. Dit suggereert dat jongeren die meer zelfvertrouwen ervaren zichzelf minder opwaarts vergelijken over de tijd.

Naast de hoofdvariabelen, mediator en moderator zijn de in de correlatietabel ook een aantal demografische variabelen meegenomen. Daaruit blijkt dat geslacht significant

correleert met alle variabelen. Dit is in overeenstemming met Tabel 1. Ook leeftijd correleert significant positief met passief SNS gebruik op T2. Tevens correleert leeftijd significant negatief met life satisfaction op T2.

Als laatste correleert een hoog opleidingsniveau significant positief met passief SNS gebruik op zowel T2 als T3. Dit suggereert dat jongeren met een hoog opleidingsniveau significant vaker passief SNS gebruiken. Daarnaast correleert hoog opleidingsniveau significant negatief met zelfvertrouwen op T3, wat suggereert dat jongeren met een hoger opleidingsniveau minder zelfvertrouwen ervaren.

Aangezien leeftijd, geslacht, en opleidingsniveau significant correleren met de onderzoeksvariabelen zullen deze in de regressieanalyses meegenomen worden als controle variabelen.

PASSIEF SNS GEBRUIK EN LIFE SATISFACTION

Tabel 2.
Correlatie matrix

Variabele	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1. Passief SNS gebruik op T2	1	.52***	-.09**	-.06**	.18***	.14***	-.09**	-.10***	.09***	.12***	.11***
2. Passief SNS gebruik op T3		1	-.08**	-.07*	.14***	.12***	-.07**	-.08***	.09***	.02	.10***
3. Life satisfaction op T2			1	.52***	-.34***	-.26***	.60***	.36***	-.09***	-.10***	.06**
4. Life satisfaction op T3				1	-.22***	-.35***	.35***	.61***	-.09***	-.04	.04
5. Opwaartse sociale vergelijking op T2					1	.48***	-.34***	-.22**	.17***	.02	-.04
6. Opwaartse sociale vergelijking op T3						1	-.28***	-.36***	.23***	-.02	-.11***
7. Zelfvertrouwen op T2							1	.46***	-.15***	-.05**	.01
8. Zelfvertrouwen op T3								1	-.12***	-.03	.02
<i>Demografische variabelen</i>											
9. Geslacht									1	-.09**	-.05**
10. Leeftijd op T2										1	-.02
11. Opleidingsniveau hoog (dummy)											1
<i>M</i>	3.98	4.37	4.79	4.61	1.87	1.85	3.91	3.80	1.45	13.28	.65
<i>SD</i>	1.67	1.65	.84	.87	.85	.84	.74	.76	.5	.91	.48

Note. * $p < .05$; ** $p < .01$ *** $p < .001$

Spearman's Rho is gebruikt voor correlatie waarbij minimaal een variabele van ordinaal niveau zoals opleidingsniveau en geslacht. Voor alle andere variabele is gebruik gemaakt van Pearson's correlatie.

Negatieve bi-directionele relatie

Uit Tabel 2 blijkt dat passief SNS gebruik en life satisfaction negatief correleren met elkaar. Dit is een voorwaarde om een regressieanalyse uit te mogen voeren. In Tabel 3 en Tabel 4 zijn de resultaten van de regressieanalyses te zien. Hieruit blijkt dat passief SNS gebruik op T2 geen significante voorspeller is voor life satisfaction op T3. Tevens blijkt ook dat life satisfaction op T2 geen significante voorspeller is voor passief SNS gebruik op T3. Hypothese 1 wordt dus verworpen.

Exploratief is gekeken of er sprake was van een modererende rol van geslacht. De resultaten hiervan staan in model 3 van zowel Tabel 3 als Tabel 4. Uit deze additionele analyses kwamen geen significante resultaten naar voren. Hieruit kan geconcludeerd worden dat geslacht geen modererende rol vervult voor het verband tussen passief SNS gebruik op T2 en life satisfaction op T3. Tevens vervult geslacht geen modererende rol voor het verband tussen life satisfaction op T2 en passief SNS gebruik op T3.

Tabel 3.

Regressieanalyse van de relatie tussen passief SNS gebruik op T2 en life satisfaction op T3 met controlevariabelen

Model	Life satisfaction op T3					
	B	SE	Beta	p	R ²	R ² change
1.					.27	.27
Geslacht	-.06	.04	-.03	.18		
Leeftijd	.01	.02	.01	.75		
Opleidingsniveau hoog (dummy)	.00	.04	.00	.99		
Life satisfaction op T2	.53	.02	.51	.00***		
2.					.27	.00
Passief SNS gebruik op T2	-.01	.01	-.02	.36		
3.					.27	.00
Passief SNS gebruik op T2 *	-.01	.02	-.01	.85		
Geslacht						

Note. * $p < .05$; ** $p < .01$ *** $p < .001$

Tabel 4.

Regressieanalyse van de relatie tussen life satisfaction op T2 en passief SNS gebruik op T3 met controlevariabelen

Model	Passief SNS gebruik op T3					
	B	SE	Beta	p	R ²	R ² change
1.					.28	.28
Geslacht	.17	.08	.05	.03*		
Leeftijd	-.06	.04	-.03	.16		
Opleidingsniveau hoog (Dummy)	-.20	.08	-.06	.01*		
Passief SNS gebruik op T2	.51	.02	.52	.00***		
2.					.28	.00
Life satisfaction op T2	-.07	.05	-.03	.13		
3.					.28	.00
Life satisfaction op T2 * Geslacht	.05	.09	.02	.57		

Note. * $p < .05$; ** $p < .01$ *** $p < .001$

De mediërende rol van opwaartse sociale vergelijking

Baron en Kenny (1996) stellen dat het een voorwaarde is om een hoofdeffect te vinden voordat een mediatiemodel getest mag worden. Omdat er geen hoofdeffect gevonden wordt zal er ook geen mediatiemodel getest worden. Exploratief zal echter worden gekeken naar de onderlinge relatie van de variabelen in het mediatiemodel.

In Tabel 5 is het regressiemodel weergegeven waarin de onderlinge relatie tussen passief SNS gebruik op T2 en opwaartse sociale vergelijking op T3 wordt getoetst, tevens wordt gekeken naar de modererende rol van zelfvertrouwen. De resultaten van de regressieanalyse op de onderlinge relatie tussen opwaartse sociale vergelijking op T2 en life satisfaction op T3 zijn terug te vinden in Tabel 6.

In Tabel 5 is te zien dat passief SNS gebruik op T2 een significante positieve voorspeller is voor opwaartse sociale vergelijking op T3. De resultaten lijken te suggereren dat wanneer een jongere meer passief SNS gebruikt hij/zij ook meer opwaarts sociaal zal vergelijken. Uit de resultaten in Tabel 6 blijkt dat opwaartse sociale vergelijking op T2 een marginaal significant negatieve voorspellers is voor life satisfaction op T3. Dit suggereert dat jongeren die zichzelf vaak opwaarts sociaal vergelijken met andere jongeren een mindere mate van life satisfaction ervaren. Ondanks dat de resultaten overeenkomen met het de

hypothese, wordt H2 verworpen omdat het niet mogelijk was een volledig mediatiemodel te testen.

In Tabel 5 is ook de moderatie van zelfvertrouwen getest voor de relatie tussen passief SNS gebruik en opwaartse sociale vergelijking. Uit de resultaten blijkt zelfvertrouwen geen modererende rol voor deze relatie. Uit de resultaten blijkt wel een significant negatief hoofdeffect van zelfvertrouwen op T2 op opwaartse sociale vergelijking op T3. Dit zou kunnen suggereren dat wanneer een jongere meer zelfvertrouwen ervaart, dit leidt tot minder opwaartse sociale vergelijking. Omdat er geen modererend effect is gevonden van zelfvertrouwen op het verband van passief SNS gebruik op T2 op opwaartse sociale vergelijking op T3, is H3 verworpen.

Tabel 5.

Regressieanalyse van de relatie tussen passief SNS gebruik op T2 en opwaartse sociale vergelijking op T3 en de moderatie van zelfvertrouwen, met controlevariabelen

Model	Opwaartse sociale vergelijking op T3					R^2	R^2 change
	B	SE	Beta	p			
1.						.25	.25
	Geslacht	.22	.04	.13	.00***		
	Leeftijd	-.02	.02	-.02	.44		
	Opleidingsniveau hoog (Dummy)	.15	.04	.08	.00**		
	Opwaartse sociale vergelijking op T2	.44	.02	.45	.00***		
2.						.26	.00
	Passief SNS gebruik op T2	.03	.01	.05	.05*		
3.						.27	.01
	Zelfvertrouwen op T2	-.14	.03	-.12	.00***		
	Passief SNS gebruik op T2 * zelfvertrouwen	.01	.02	.02	.44		

Note: * $p < .05$; ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tabel 6.

Regressieanalyse van de relatie tussen opwaartse sociale vergelijking op T2 en life satisfaction op T3, met controlevariabelen

Model	Life satisfaction op T3					
	B	SE	Beta	p	R ²	R ² change
1.					.27	.27
Geslacht	-.08	.04	-.05	.05		
Leeftijd	-.00	.02	-.00	.86		
Opleidingsniveau hoog (Dummy)	-.01	.04	-.00	.86		
Life satisfaction op T2	.52	.03	.51	.00***		
2					.27	.00
Opwaartse vergelijking op T2	-.05	.03	-.05	.05		

Note: * $p < .05$; ** $p < .01$, *** $p < .001$

Discussie

Het doel van het huidige longitudinale onderzoek was meer inzicht krijgen in de richting van de eerder gevonden negatieve relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction (Frison & Eggermont, 2015; Kross et al., 2013; Verduyn et al., 2015; Verduyn et al., 2017). Daarnaast is gekeken of opwaartse sociale vergelijking de relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction medieert en of zelfvertrouwen de relatie tussen passief SNS gebruik en opwaartse sociale vergelijking afzwakt. In dit longitudinale onderzoek is geen ondersteuning gevonden voor de veronderstelde negatieve bi-directionele relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction. Hetzelfde geldt voor de veronderstelde modererende en de beschermende rol van zelfvertrouwen voor de relatie tussen passief SNS gebruik en opwaartse sociale vergelijking. Wel was er sprake van een direct effect van zelfvertrouwen op T2 op opwaartse sociale vergelijking op T3. Daarnaast is er een positief significant effect gevonden van passief SNS gebruik op opwaartse sociale vergelijking. Ook is er een negatief marginaal significant effect gevonden van opwaartse sociale vergelijking op life satisfaction. Aangezien er alleen is gekeken naar de onderlinge verbanden, kunnen er geen uitspraken gedaan worden over een volledige mediatie tussen passief SNS gebruik, opwaartse sociale vergelijking en life satisfaction.

De negatieve bi-directionele relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction

Verwacht werd dat er een negatieve bi-directionele relatie zou bestaan tussen passief SNS gebruik en life satisfaction (Hypothese 1). Er zijn echter geen significante resultaten gevonden die bevestigen dat deze negatieve bi-directionele relatie bestaat. Dit in tegenstelling

tot de bevindingen in eerder longitudinaal onderzoek (Frison & Eggermont, 2015; Kross et al., 2013; Verduyn et al., 2015). Gezien de bevindingen in dit onderzoek bestaat er mogelijk geen verband tussen passief SNS gebruik en life satisfaction onder Nederlandse adolescenten tussen de 12 en 16 jaar. Wanneer gekeken werd of bovenstaande verbanden een interactie hadden met geslacht werden er ook geen significante resultaten gevonden. Er is dus geen verschil tussen jongens en meisjes als het gaat om het bi-directionele verband tussen passief SNS gebruik en life satisfaction.

Er zijn een aantal mogelijke verklaringen voor het tegenstrijdige resultaat van deze studie ten opzichte van eerdere longitudinale studies. Ten eerste is passief SNS gebruik in deze studie gemeten met één item, het zou zo kunnen zijn dat de mate van betrouwbaarheid te laag is. Daarbij is het zo dat, doordat de variabele gemeten is door één item, de spreiding van de variabele laag is. Een andere mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat respondenten zelf niet doorhebben in welke frequentie zij passief gebruik maken van SNS, wat de betrouwbaarheid ook niet ten goede komt. Frison en Eggermont (2015) hebben in hun longitudinale studie passief SNS gebruik gemeten met vijf items, eenzelfde aantal items zou een aanbeveling zijn om te gebruiken in volgend onderzoek. Ten tweede is er sprake van een leeftijdsverschil. In de eerdere longitudinale studies die gebruikt zijn in het literatuuronderzoek varieerde de gemiddelde leeftijd van participanten ongeveer tussen 14 en 33 jaar (Frison & Eggermont, 2015; Kross et al., 2013; Verduyn et al., 2015; Verduyn et al., 2017). In de huidige studie lag de gemiddelde leeftijd op 13 jaar. Het zou zo kunnen zijn dat de negatieve bi-directionele relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction wel bestaat, maar hiervan pas sprake is op een latere leeftijd. Als laatst mogelijke verklaring kan sociale wenselijkheid nog worden genoemd. Respondenten zouden wellicht geen inzicht willen geven in hun mate van life satisfaction, bijvoorbeeld omdat ze zich schamen voor hun mindere mate van life satisfaction, daarom zouden ze kunnen kiezen voor een sociaal wenselijk antwoord.

De mediërende rol van opwaartse sociale vergelijking

Omdat de negatieve bi-directionele relatie tussen passief SNS gebruik en life satisfaction niet bevestigd wordt in de resultaten wordt er niet voldaan aan de assumpties voor een mediatiemodel (Baron & Kenny, 1996). Hypothese 2 is dus verworpen. Wel is gekeken of passief SNS gebruik op T2 een positieve voorspeller is voor opwaartse sociale vergelijking op T3. Vervolgens is gekeken of opwaartse sociale vergelijking op T2 een negatieve voorspeller was voor life satisfaction op T3. De resultaten lijken te suggereren dat een hogere mate van passief SNS gebruik op de tweede meting zou kunnen leiden tot een hogere mate van opwaartse sociale vergelijking op de derde meting. Tevens suggereren de resultaten dat een

hoge mate van opwaartse sociale vergelijking op T2 zou kunnen leiden tot een lagere matig van life satisfaction op T3. De kanttekening bij dit laatste verband is wel dat het gaat om een marginaal significant effect.

Ondanks dat er geen mogelijkheid was om een volledig mediatiemodel te testen, lijken er dus wel aanwijzingen te zijn gevonden voor de onderlinge relaties tussen passief SNS gebruik, opwaartse sociale vergelijking en life satisfaction. Dit lijkt in overeenstemming te zijn met de literatuur (Krasnova et al., 2015; Nesi & Prinstein, 2015; Pempek et al., 2009; Sabatini & Sarracino, 2015; Verduyn et al., 2017; Wang et al., 2017). Voor vervolgonderzoek is het dan ook een aanbeveling om het mediatiemodel volledig te testen, om te kijken of er daadwerkelijk sprake is van mediatie. Wanneer de resultaten van de vierde meting beschikbaar zijn, kunnen de metingen worden uitgevoerd met een representatieve groep respondenten.

Een andere kanttekening is dat de variabele opwaartse sociale vergelijking op zowel T2 als T3 niet normaal verdeeld was, maar rechtsscheef. Jongeren geven aan weinig opwaarts sociaal te vergelijken, dit zou kunnen suggereren dat er sprake is van sociale wenselijkheid of onderschatting.

Daarnaast is de variabele opwaartse sociale vergelijking gemeten met een niet-gevalideerde vragenlijst. Een suggestie voor vervolgonderzoek zou zijn om de ‘scale of social comparison orientation’ (SCO) te gebruiken (Buunk & Gibbons, 2006). Dit is een gevalideerde vragenlijst die sociale vergelijking meet. Cramer en collega’s (2006) hebben opwaartse sociale vergelijking met een verouderde versie van deze schaal gemeten. Een kanttekening is dat deze vragenlijst geen onderscheid maakt in opwaartse of neerwaartse sociale vergelijking. Dit onderscheid zou overigens wel kunnen worden aangebracht.

De modererende rol van zelfvertrouwen

Als laatste is gekeken naar de eventueel modererende, afzwakkende rol van zelfvertrouwen op het verband tussen passief SNS gebruik en opwaartse sociale vergelijking. Uit de resultaten blijkt dat zelfvertrouwen geen modererend effect heeft op dit verband. Daarom is hypothese 3 verworpen. Dit is in strijd met wat er eerder in de literatuur is gevonden (Campbell, 1990; Cramer et al., 2016; Lee, 2014; Liu et al., 2017). Een mogelijke verklaring voor deze tegenstrijdige bevinding kan de jongere leeftijdsgroep in de huidige studie zijn. Zoals eerder genoemd lag de gemiddelde leeftijd in eerdere onderzoeken hoger dan in het huidige onderzoek. Daarnaast is het zo dat de aangehaalde studies die de rol van zelfvertrouwen onderzochten veelal cross-sectioneel waren. De huidige studie is een longitudinale studie met een interval van ongeveer één jaar, dit geeft een vernieuwend beeld

ten opzichte van de bestaande literatuur. Als laatste verklaring zouden respondenten mogelijkwerwijs sociaal wenselijke antwoorden kunnen hebben gegeven. Dit vermoeden komt voort uit het feit dat er op het construct zelfvertrouwen gemiddeld gezien redelijk hoog is gescoord. Dit zou indiceren dat sociale wenselijkheid hierin een rol heeft gespeeld.

Additionele analyse

Omdat er geen bi-directioneel verband werd gevonden tussen passief SNS gebruik en life satisfaciton, is een additionele analyse uitgevoerd om de bi-directionele relatie tussen passief SNS gebruik en depressie te onderzoeken. Aangezien uit andere onderzoeken blijkt dat depressie de problematische vorm is van lage life satisfaction (Krasnova et al., 2015). Een andere reden om een additionele analyse uit te voeren is omdat een lage mate van life satisfaction en depressieve symptomen in de literatuur door elkaar gebruikt. Uit de analyse (zie bijlage) blijkt dat passief SNS gebruik op T2 geen significant effect heeft op depressie op T3. Ook bleek dat depressie op T2 geen significant effect het op passief SNS gebruik op T3. Dit is, net als eerdere bevindingen, tegenstrijdig met de huidige bevindingen in de literatuur (Frison & Eggermont, 2015; Kross et al., 2013; Verduyn et al., 2015).

Tekortkomingen van het onderzoek

De huidige studie heeft een aantal onderscheidende aspecten, zoals de grote groep respondenten, het longitudinale design met twee meetmomenten met een interval van één jaar en de interne consistentie van een groot aantal constructen. Tevens zijn de analyses uitgevoerd met strenge controle voor de afhankelijke variabele op een eerder meetmoment. Daarnaast is de gemiddelde leeftijd van de huidige groep respondenten vernieuwend. Waar de bestaande literatuur zich toespitst op een hoger leeftijdsgemiddelde ligt de focus in deze studie op een gemiddelde leeftijd van 13 jaar.

Ook zijn er een aantal tekortkomingen te benoemen van de huidige studie. Zo zijn door de innovativiteit van het onderwerp van dit onderzoek niet alle constructen gevalideerd, zoals het construct opwaartse sociale vergelijking. Daarnaast is het construct passief SNS gebruik gemeten door maar één item, dit komt de betrouwbaarheid niet ten goede. Om de betrouwbaarheid te verhogen in een volgend onderzoek is het aan te bevelen om passief SNS gebruik te meten met meerdere items en opwaartse sociale vergelijking te meten met een gevalideerde vragenlijst.

In de huidige studie is gewerkt met zelfrapportage. Door zelfrapportage is het mogelijk dat respondenten een sociaal wenselijk antwoord geven, of zichzelf over- of onderschatten. Aangezien sommige onderwerpen die in de enquête uitgevraagd worden gevoelig kunnen liggen, zoals life satisfaction, zelfvertrouwen en opwaartse sociale vergelijking, is het

aannemelijk om te denken dat respondenten soms een sociaal wenselijk antwoord hebben gegeven.

Als laatste tekortkoming kan het longitudinale design van de huidige studie genoemd worden. Ondanks dat dit een sterk design is kunnen er geen uitspraken worden gedaan met volledige zekerheid. Immers, er kunnen altijd onderliggende factoren een rol spelen die niet zijn meegenomen in de analyses. Ook is het mogelijk dat over de tijd veranderingen hebben plaatsgevonden. Hierdoor kunnen er geen uitspraken worden gedaan over causaliteit. Zo worden er wel correlaties gevonden tussen de tweede en derde meting, maar er kan niet met zekerheid gesteld worden dat bijvoorbeeld passief gebruik van SNS leidt tot meer opwaartse sociale vergelijking.

Implicaties

De huidige studie werpt een vernieuwend licht op de bestaande kennis over het schijnbare bi-directionele negatieve verband tussen passief SNS gebruik en life satisfaction. Eerdere longitudinale studies vinden wel verbanden, maar de huidige longitudinale studie bevestigt deze verbanden niet. Het is dus maar de vraag of deze verbanden daadwerkelijk bestaan.

Concluderend kan gesteld worden dat er in de huidige studie geen systematische verbanden gevonden zijn die wel werden verwacht. Wel zijn er een aantal directe verbanden gevonden. Zoals de directe effecten van passief SNS gebruik en zelfvertrouwen op opwaartse sociale vergelijking op een later tijdstip. Ook het effect van opwaartse sociale vergelijking op life satisfaction op een later tijdstip is significant. Deze studie is, in tegenstelling tot eerdere studies die dit hebben onderzocht, longitudinaal en vindt geen aanwijzingen voor verbanden die in eerdere studies wel zijn gevonden. Het is dus een mogelijkheid dat deze verbanden niet bestaan.

Tevens vindt deze studie aanwijzingen dat er verbanden bestaan tussen passief SNS gebruik, opwaartse sociale vergelijking en life satisfaction. Alhoewel er geen mogelijkheid was om een volledig mediatiemodel te testen, zijn er wel aanwijzingen gevonden voor onderlinge verbanden. Wanneer de relatie tussen passief SNS gebruik, opwaartse sociale vergelijking, en life satisfaction beter begrepen wordt, kunnen er in de toekomst preventieve maatregelen genomen worden om opwaartse sociale vergelijking tegen te gaan. Dit om ervoor te zorgen dat jongeren zich minder meten aan anderen en minder tegen elkaar opkijken, met als gevolg dat jongeren een hogere mate van life satisfaction kunnen ervaren.

Referenties

- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, *51*, 1173.
- Buunk, A.P., & Gibbons, F.X. (2006). Social comparison orientation: a new perspective on those who do and those who don't compare with others. In Guimond, S. (Ed.) *Social Comparison and Social Psychology: Understanding cognition, intergroup relations and culture* (pp. 15-33). Cambridge: Cambridge University Press.
- Campbell, J. D. (1990). Self-esteem and clarity of the self-concept. *Journal of personality and social psychology*, *59*, 538. doi:10.1037/0022-3514.59.3.538
- Centraal Bureau voor Statistiek. (2015). Gebruik sociale netwerken sterk toegenomen. Retrieved from: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2015/27/gebruik-sociale-netwerken-sterk-toegenomen>
- Chen, W., & Lee, K. H. (2013). Sharing, liking, commenting, and distressed? The pathway between Facebook interaction and psychological distress. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, *16*, 728-734. doi:10.1089/cyber.2012.0272
- Chen, W., Fan, C. Y., Liu, Q. X., Zhou, Z. K., & Xie, X. C. (2016). Passive social network site use and subjective well-being: A moderated mediation model. *Computers in Human Behavior*, *64*, 507-514. doi:10.1016/j.chb.2016.04.038
- Chou, H. T. G., & Edge, N. (2012). “They are happier and having better lives than I am”: the impact of using Facebook on perceptions of others' lives. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, *15*, 117-121. doi:10.1089/cyber.2011.0324
- Corey, J., Neira, B., & Barber, B. L. (2014). Social networking site use: Linked to adolescents' social self-concept, self-esteem, and depressed mood. *Australian Journal of Psychology*, *66*, 56-64. doi:10.1111/ajpy.12034

- Cramer, E. M., Song, H., & Drent, A. M. (2016). Social comparison on Facebook: Motivation, affective consequences, self-esteem, and Facebook fatigue. *Computers in Human Behavior*, *64*, 739-746. doi:10.1016/j.chb.2016.07.049
- Diener, E. D., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of personality assessment*, *49*, 71-75.
doi:10.1207/s15327752jpa4901_13
- Diener, E., Nickerson, C., Lucas, R. E., & Sandvik, E. (2002). Dispositional affect and job outcomes. *Social Indicators Research*, *59*, 229-259. doi:10.1023/A:1019672513984
- Ellison, N. B., & Boyd, D. (2013). Socially through social network sites. In W.H. Dutton (Ed.). *The Oxford handbook of Internet studies* (pp. 151-172). Oxford, UK: Oxford University Press.
- Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human relations*, *7*, 117-140.
doi:10.1177/001872675400700202
- Frison, E., & Eggermont, S. (2015). Toward an integrated and differential approach to the relationships between loneliness, different types of Facebook use, and adolescents' depressed mood. *Communication Research*, *1-18*. doi:10.1177/0093650215617506
- Frison, E., & Eggermont, S. (2016). Gender and Facebook motives as predictors of specific types of Facebook use: A latent growth curve analysis in adolescence. *Journal of adolescence*, *52*, 182-190. doi:10.1016/j.adolescence.2016.08.008
- Krasnova, H., Wenninger, H., Widjaja, & T., Buxmann. (2015). Envy on Facebook: A hidden threat to users' life satisfaction? in Proceedings of the 11th International Conference on Wirtschaftsinformatik, Leipzig, 1-16.
- Kross, E., Verduyn, P., Demiralp, E., Park, J., Lee, D. S., Lin, N., ... & Ybarra, O. (2013). Facebook use predicts declines in subjective well-being in young adults. *PLoS ONE*, *8*, e69841. doi:10.1371/journal.pone.0069841

- Lee, S. Y. (2014). How do people compare themselves with others on social network sites?: The case of Facebook. *Computers in Human Behavior*, *32*, 253-260.
doi:10.1016/j.chb.2013.12.009
- Liu, Q. Q., Zhou, Z. K., Yang, X. J., Niu, G. F., Tian, Y., & Fan, C. Y. (2017). Upward social comparison on social network sites and depressive symptoms: A moderated mediation model of self-esteem and optimism. *Personality and Individual Differences*, *113*, 223-228. doi:10.1016/j.paid.2017.03.037
- Nationale Omroep Stichting. (2018). Helft 12-16 jarige vindt zichzelf verslaafd aan sociale media. Retrieved from: <https://nos.nl/artikel/2211072-helft-12-16-jarigen-vindt-zichzelf-verslaafd-aan-sociale-media.html>
- Nesi, J., & Prinstein, M. J. (2015). Using social media for social comparison and feedback-seeking: gender and popularity moderate associations with depressive symptoms. *Journal of abnormal child psychology*, *43*, 1427-1438.
doi:10.1007/s10802-015-0020-0
- Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A., & Calvert, S. L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of applied developmental psychology*, *30*, 227-238. doi:10.1016/j.appdev.2008.12.010
- Rosenberg, M., Schooler, C., & Schoenbach, C. (1989). Self-esteem and adolescent problems: Modeling reciprocal effects. *American Sociological Review*, *54*, 1004-1018.
doi:10.2307/2095720
- Sabatini, F., F. Sarracino, (2016), 'Keeping up with the e-Joneses: Do online social networks raise social comparisons?', *Nota di Lavoro* 32.2016, Milan, Italy: Fondazione Eni Enrico Mattei. doi:10.2139/ssrn.2771042

- Sagioglou, C., & Greitemeyer, T. (2014). Facebook's emotional consequences: Why Facebook causes a decrease in mood and why people still use it. *Computers in Human Behavior, 35*, 359-363. doi:10.1016/j.chb.2014.03.003
- Simoncic, T. E., Kuhlman, K. R., Vargas, I., Houchins, S., & Lopez-Duran, N. L. (2014). Facebook use and depressive symptomatology: Investigating the role of neuroticism and extraversion in youth. *Computers in Human Behavior, 40*, 1-5. doi:10.1016/j.chb.2014.07.039.
- van den Eijnden, R. J., Lemmens, J. S., & Valkenburg, P. M. (2016). The social media disorder scale. *Computers in Human Behavior, 61*, 478-487. doi:10.1016/j.chb.2016.03.038
- Verduyn, P., Lee, D. S., Park, J., Shablack, H., Orvell, A., Bayer, J., ... & Kross, E. (2015). Passive Facebook usage undermines affective well-being: Experimental and longitudinal evidence. *Journal of Experimental Psychology: General, 144*, 480-489. doi:10.1037/xge0000057
- Verduyn, P., Ybarra, O., Résibois, M., Jonides, J., & Kross, E. (2017). Do Social Network Sites Enhance or Undermine Subjective Well-Being? A Critical Review. *Social Issues and Policy Review, 11*, 274-302. doi:10.1111/sipr.12033
- Vigil, T. R., & Wu, H. D. (2015) Facebook users' engagement and perceived life satisfaction. *Media and Communication, 3*, 5-16. doi:10.17645/mac.v3i1.199
- Wang, J. L., Wang, H. Z., Gaskin, J., & Hawk, S. (2017). The Mediating Roles of Upward Social Comparison and Self-Esteem and the Moderating Role of Social Comparison Orientation in the Association between Social Networking Site Usage and Subjective Well-Being. *Frontiers in Psychology, 8*, 1-9. doi:10.3389/fpsyg.2017.00771

Bijlage

Additionele analyses

In deze bijlage zijn de additionele analyses terug te vinden. In Tabel 7 en Tabel 8 zijn regressieanalyses uitgevoerd om de bi-directionele relatie tussen passief SNS gebruik en depressie te testen. Dezelfde controlevariabelen zijn gebruikt als in de voorgaande regressieanalyses, te weten geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Tevens is gecontroleerd voor de afhankelijke variabele op een vorige meting. Dus wanneer passief SNS gebruik op T3 de afhankelijke variabele is, is gecontroleerd voor passief SNS gebruik op T2.

Uit de resultaten van Tabel 7 en Tabel 8 wordt duidelijk dat er geen significante resultaten zijn die stellen dat er een effect is van passief SNS gebruik op depressie op een later tijdstip of van depressie op passief SNS gebruik op een later tijdstip. Dit is in overeenstemming met eerder gevonden resultaten in de huidige studie.

Tabel 7.

Regressieanalyse van de relatie tussen depressie op T2 en passief SNS gebruik op T3, met controlevariabelen.

Model	Passief SNS gebruik op T3					
	B	SE	Beta	p	R ²	R ² Change
1.					.28	.28
Geslacht	.17	.08	.05	.03*		
Leeftijd	-.06	.04	-.03	.16		
Opleidingsniveau hoog (Dummy)	-.20	.08	-.06	.01*		
Passief SNS gebruik op T2	.51	.02	.52	.00***		
2.					.28	.00
Depressie op T2	.08	.05	.04	.11		

Note. * $p < .05$; ** $p < .01$ *** $p < .001$

Tabel 8.

Regressieanalyse van de relatie tussen passief SNS gebruik op T2 en depressie op T3, met controlevariabelen

Model	Depressie op T3					
	B	SE	Beta	p	R ²	R ² change
1.					.32	.32
Geslacht	.32	.04	.20	.00***		
Leeftijd	.01	.02	.01	.60		
Opleidingsniveau hoog (dummy)	.09	.04	.06	.01*		
Depressie op T2	.50	.02	.49	.00***		
2.					.32	.00
Passief SNS gebruik op T2	-.01	.01	.02	.36		

Note. * $p < .05$; ** $p < .01$ *** $p < .001$